

QUÁ TRÌNH VÀ MỘT SỐ KẾT QUẢ BAN ĐẦU CỦA VIỆC ĐƯA MÔN CỜ VUA, CỜ TƯỚNG VÀO GIẢNG DẠY CHÍNH KHÓA TRONG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC THỂ CHẤT Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN LANG

ThS. Trần Phương Tùng

I. Công tác Giáo dục thể chất (GDTC) tại trường Đại học Văn Lang hiện nay

Từ khi thành lập đến nay, trường Đại học Văn Lang coi sinh viên (SV) là nhân vật trung tâm của nhà trường, đào tạo SV theo mục tiêu đào tạo của ngành và phù hợp với yêu cầu thực tế trường đặt ra. Để đạt mục tiêu đào tạo, nhà trường coi công tác SV là một trong những công tác trọng tâm, trong đó có công tác GDTC cho SV được thực hiện ngay từ đầu khóa học.

Với định hướng SV phải được học GDTC thực sự hiệu quả trên sân thể thao của trường, được chăm lo và tạo điều kiện tốt nhất, nhiều năm nay, trường Văn Lang không ngừng xúc tiến xây dựng một ngôi trường khang trang, đầy đủ điều kiện cơ sở vật chất cho SV học tập, có khu liên hợp thể thao dành riêng cho SV, cán bộ, giảng viên, nhân viên (CB- GV- NV). Từ tháng 2/2009, SV học GDTC ngay tại Cơ sở 2 của trường - 233A Phan Văn Trị, Q. Bình Thạnh.

1.1. Nhìn lại công tác GDTC trước tháng 2/2009

Ngay từ năm học đầu tiên (1995 – 1996), trường Văn Lang đã quan tâm sâu sắc đến công tác GDTC cho SV: thành lập Bộ môn

GDTC có 2 giảng viên cơ hữu, thuê địa điểm học tập phù hợp cho SV; năm 1997 khai sinh "Giải Bóng đá các trường đại học ngoài công lập Tp. HCM", năm 2000 khai sinh "Giải Việt dã SVHS Tp. HCM". Từ năm 1995 đến 2004, SV học GDTC tại Trung tâm Huấn luyện bay - 117 Hồng Hà, P. 2, Q. Tân Bình. Cơ sở này có nhiều thuận lợi: thoáng mát, sạch sẽ, ít trường đến thuê. Nhưng từ cuối năm 2004, địa điểm này thuộc quản lý của Câu lạc bộ Thể thao Hàng không, diện tích sân chơi thể thao bị thu hẹp, nhiều loại hình dịch vụ mọc lên (giữ xe ô tô, quán nhậu...) nên rơi vào tình trạng mất vệ sinh, nhiều tệ nạn xã hội, hơn nữa rất nhiều trường đến thuê. Xét thấy địa điểm này rất phức tạp, không còn phù hợp với môi trường học tập, rèn luyện sức khỏe, nên nhà trường quyết định thay đổi địa điểm học GDTC về trường.

Từ trước tháng 2/2009, chương trình GDTC còn mang tính bắt buộc, chưa phù hợp với nhu cầu thực tế của SVHS với hai nội dung GDTC1 và GDTC2 trong 90 tiết, cụ thể qua bảng 1.1:

Nội dung	GĐTC 1	GĐTC 2	Ghi chú
Môn thể thao	Điền kinh + Thể dục	Bóng rổ + Bóng chuyền	
Số tiết	22,5 + 22,5 = 45	22,5 + 22,5 = 45	90 tiết
Thời gian học	HK1 năm I	HK2 năm I	

Bảng 1.1. Nội dung chương trình GĐTC trước tháng 2/2009

Hoạt động ngoại khóa đa dạng cả về hình thức và nội dung, bao gồm các môn: Việt dã, Bóng đá, Bóng bàn, Võ thuật, Cờ vua – Cờ tướng. Trường tổ chức nhiều giải thể thao cấp trường và cấp thành (“Giải Việt dã SVHS Tp. Hồ Chí Minh”, “Giải Bóng đá SVHS các trường ngoài công lập Tp. Hồ Chí Minh”). Tuy nhiên, trường chưa thành lập được CLB thể thao nào.

1.2. Công tác GĐTC của trường hiện nay

Trường Đại học Văn Lang thực hiện công tác GĐTC cho HSSV dựa trên chương trình của Bộ GD&ĐT và điều kiện thực tế của trường. Từ khi dời địa điểm học về Cơ sở 2 của trường, công tác GĐTC có nhiều nét mới: cải tiến chương trình, thay đổi cách học (đăng ký môn học theo nguyện vọng, khả năng của SVHS; chủ động bố trí thời gian học), tiết kiệm chi phí đi lại và giảm rủi ro giao thông cho SVHS. Điều này đã tạo hiệu ứng tốt, nâng cao tinh thần thể thao của SVHS. Các CLB thể thao của trường được thành lập, thu hút đông đảo SVHS tham gia. Bên cạnh đó, công tác GĐTC vẫn còn những hạn chế, như: công năng sử dụng sân trường và sảnh C Cơ sở 2 tăng cao trong giờ cao điểm, diện tích sân chưa đảm bảo tổ chức giảng dạy cho lớp 70 người trở lên.

1.3. Chương trình GĐTC và cách học mới

Từ học kỳ 2 năm học 2008 – 2009, Phòng Đào tạo phối hợp với Bộ môn GĐTC thiết kế chương trình GĐTC cho SV khóa 14 theo hướng tự chọn môn học, có những môn lần đầu tiên được đưa vào chương trình, đem lại hứng thú cho SV. Danh sách môn học được chia theo các kỹ năng, gồm 3 nhóm: Trí lực (GĐTC1): môn Cờ vua; Đồng đội (GĐTC2): môn Bóng chuyền, Bóng rổ; Cá nhân (GĐTC3): môn Cầu lông, Bóng bàn, Thể dục nhịp điệu. Mỗi nhóm SV lựa chọn một môn yêu thích để học. Phòng Đào tạo chuẩn bị phương án giải quyết khó khăn trong việc xếp lớp và tổ chức giảng dạy. Chương trình chính thức được áp dụng từ tháng 2/2009.

Chương trình mới giúp SV chủ động hơn trong học tập (tự chọn môn học; quyết định giờ học: sáng – chiều – tối các ngày từ thứ hai đến thứ sáu, ngày chủ nhật). Lịch học linh động và phù hợp với thời gian hoạt động của xe buýt, tránh trùng lặp với thời gian hoạt động của các CLB. Hiện tại, trung bình mỗi nhóm có 14 lớp. Tuy nhiên, việc giới hạn sĩ số cũng hạn chế phần nào sự chọn lựa của SV (khi đăng ký trễ). Phòng Đào tạo cố gắng giải quyết những trường hợp thực sự khó khăn

Nội dung	Bắt buộc	Tự chọn (SV chọn 1 trong số các môn của nhóm môn)		Ghi chú
	GDTC 1	GDTC 2	GDTC 3	
Môn thể thao	Cờ vua	Bóng chuyền/ Bóng rổ	Bóng bàn/ Cầu lông/ Thể dục nhịp điệu	
Số tiết	30	30	30	90
Thời gian học	HK2 năm II	HK1 năm III	HK2 năm III	

Bảng 1.2. Nội dung chương trình GDTC từ tháng 2/2009 đến nay

khi sắp xếp thời khóa biểu. Hầu hết các trường hợp đề xuất thay đổi môn học, giờ học đều được giải quyết.

Cái mới bao giờ cũng gặp phải sự ngỡ ngàng. SV có nhiều lý do để lựa chọn và thay đổi: không thích học ban ngày vì sợ nắng, không thích học buổi tối hoặc ngày nghỉ vì bận việc cá nhân; đăng ký học môn này nhưng không phù hợp nên xin đổi... Với nỗ lực và kinh nghiệm từ những học kỳ đầu, hiện nay, Phòng Đào tạo và Bộ môn GDTC đã triển khai công tác GDTC ổn định, đáp ứng phần lớn nhu cầu của SV.

1.4. Hoạt động ngoại khóa

1.4.1. Các môn thể thao ngoại khóa

Trước tháng 2/2009, trường có 6 môn thể thao ngoại khóa. Hiện nay, trường có 9 môn thể thao ngoại khóa, gồm: Việt dã, Bóng đá, Bóng rổ, Bóng chuyền, Bóng bàn, Cầu lông, Thể dục nhịp điệu, Võ thuật, Cờ vua – Cờ tướng – Cờ vây.

1.4.2. Các Câu lạc bộ thể thao

Tính đến ngày 15/12/2011, trường Đại học

Văn Lang có 5 CLB thể thao, gồm: CLB Bóng rổ, CLB Bóng chuyền, CLB Bóng bàn, CLB Cầu lông và Cờ (Cờ vua - Cờ tướng - Cờ vây).

II. Tổ chức giảng dạy môn cờ vua trong chương trình GDTC

2.1. Tổng quan về môn học Cờ vua

2.1.1. Tác dụng của môn học Cờ vua

Cờ vua là môn thể thao trí lực, là cuộc đấu trí giữa 2 đấu thủ trên phạm vi bàn cờ. Kết quả thi đấu không chỉ phụ thuộc vào năng lực thi đấu (thể lực, kỹ thuật, chiến thuật, tâm lý) mà còn chịu sự quyết định của khả năng tính toán, phán đoán trong mỗi nước cờ.

Vì là môn thể thao trí tuệ, sự vận động tâm lý tác động trực tiếp đến quá trình tư duy khi SVHS tập chơi cờ. Vì vậy, cờ vua có khả năng phát triển trí tuệ, năng lực tư duy, trí nhớ và năng lực tâm lý, khả năng tập trung, tính quyết đoán, lòng tự trọng, tính kỷ luật của SVHS.

Các công trình nghiên cứu cho thấy cờ

vua rất có lợi cho việc phát triển các năng lực tư duy và năng lực tâm lý, đặc biệt đối với trẻ em. Nghiên cứu Zaire do TS. Albert Frank thực hiện vào năm 1973 – 1974; đối tượng khảo sát là 92 SV thuộc độ tuổi 16 – 18, chia thành 2 nhóm: nhóm thực nghiệm (được học cờ vua) và nhóm đối chứng. Kết quả cho thấy: nhóm thực nghiệm có sự tiến bộ đáng kể về tư duy khái quát (định hướng không gian), tư duy ngôn ngữ so với nhóm đối chứng. Năm 1977 – 1979, TS. Fung Yee Wang của ĐH Trung Quốc đã thực hiện một nghiên cứu tại Hồng Kông. Kết quả nghiên cứu cho thấy những người chơi cờ vua có sự cải thiện điểm thi các môn khoa học và toán học (khoảng 15%).

Như vậy, cờ vua không chỉ là môn thể thao giải trí lành mạnh mà còn giúp nâng cao khả năng tư duy và năng lực tâm lý của người chơi; nâng cao khả năng học các môn khoa học tự nhiên và rèn luyện phẩm chất, kỹ năng (tính kỷ luật, lòng tự trọng, tinh thần độc lập).

2.1.2. Đặc điểm, tính chất của môn học Cờ vua

Môn học không đòi hỏi nhiều về thể lực nhưng yêu cầu cao về sự bền bỉ, mưu trí, thông minh và óc sáng tạo.

Tổ chức chơi cờ vua không đòi hỏi đầu tư nhiều vào dụng cụ, sân bãi; không cần nhiều người.

Việc tổ chức tập luyện có nhiều hình thức phong phú, đa dạng: nghiên cứu tài liệu, sách báo; chơi trên máy đánh cờ; chơi trên

mạng Internet.

Do những ưu điểm trên, ngành thể dục thể thao và ngành giáo dục đã có kế hoạch phát triển phong trào luyện tập cờ vua trong nhân dân và trường học. Cụ thể như:

- Năm 1978, Tổng cục TDTT đã ra chỉ thị số 73/CT để hướng dẫn phong trào cờ vua rộng rãi trong mọi tầng lớp nhân dân, nhất là đối với thanh thiếu niên.

- Ngày 5/8/1980, Bộ GD&ĐT đã ra văn bản số 1787/TDQS về việc chính thức đưa cờ vua vào giảng dạy trong các trường phổ thông, các trường cao đẳng, đại học trên phạm vi toàn quốc.

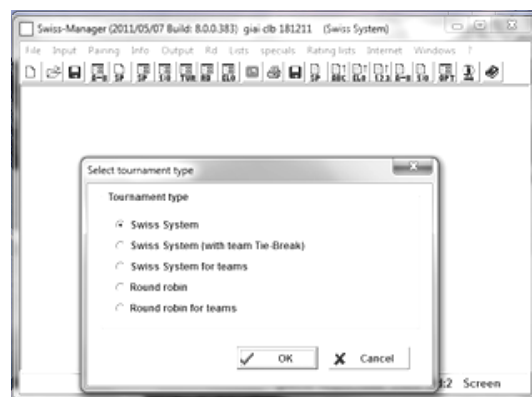
2.2. Quá trình phát triển môn cờ vua tại trường Đại học Văn Lang

Để chuẩn bị cho việc thay đổi địa điểm học GDTC về trường, Bộ môn GDTC và Phòng Đào tạo đã tiến hành xây dựng chương trình học mới, phù hợp với điều kiện vật chất của trường. Đầu tiên là chọn môn bắt buộc cho học phần GDTC1. Xuất phát từ định hướng phát triển thể thao quần chúng của thành phố, từ lợi ích của môn cờ vua, từ điều kiện sân bãi của trường, Bộ môn GDTC và Phòng Đào tạo đã quyết định chọn môn cờ vua là môn bắt buộc của học phần GDTC1.

Ngày 09/2/2009, môn cờ vua được đưa vào giảng dạy chính thức. Cùng thời gian này, CLB Cờ vua – Cờ tướng được thành lập và đi vào hoạt động. Mỗi cơ sở của trường đều có bàn cờ vua và cờ tướng nam châm loại 1m x 1.2m. SVHS học cờ vua bằng phần mềm Chessbase10, bốc

Phần mềm giảng dạy môn học Cờ vua (Chessbase10)

Phần mềm bốc thăm thi đấu môn Cờ vua (Swiss Manager UniCode)

thăm thi đấu bằng phần mềm Swiss Manager UniCode, trường trang bị 20 đồng hồ thi đấu chuyên dùng.

Trong quá trình triển khai, giảng viên bộ môn GDTC đã nỗ lực xây dựng đề cương chi tiết, đề xuất trang bị dụng cụ, tìm hình thức dạy (máy chiếu, bàn cờ nam châm) và tổ chức thi (thi tập trung, sử dụng máy chấm thi) phù hợp.

Đến nay, trường đã tổ chức giảng dạy môn cờ vua cho 2 khóa 14, 15 trong 6 học kỳ. Đa số SVHS hưởng ứng nhiệt tình, ủng hộ việc đưa môn cờ vua vào chương trình GDTC (73.76% số SV được khảo sát đồng ý) nên nhà trường có kế hoạch tiếp tục

triển khai trong những học kỳ kế tiếp.

Ngày 28, 29/3/2009, trường tổ chức Giải Cờ vua – Cờ tướng cấp trường lần thứ 1. Đến nay, giải đấu này đã tổ chức được 4 lần.

Ngày 14/02/2011, Hội SV Tp. Hồ Chí Minh chính thức đồng ý cho Hội SV trường ĐH Văn Lang đăng cai tổ chức Giải Cờ vua SVHS Tp. Hồ Chí Minh. Ngày 23, 24/4/2011, Giải diễn ra lần thứ nhất, quy tụ 183 kỳ thủ đến từ 21 trường ĐH, CĐ trên địa bàn thành phố. Trường Đại học Văn Lang đã đạt được nhiều thành tích ở giải đấu này: Giải 2 toàn đoàn, Giải 3 và Giải 4 cá nhân nữ hệ phong trào, Giải 3 đồng đội nam, Giải 1 và Giải 3 đồng đội nữ.

27/8 – 04/9/2011, trường tham gia Giải Cờ vua hạng A Tp. Hồ Chí Minh (có 19 đội tham gia) và vinh dự đạt hạng 3 đồng đội nữ.

III. Kết luận

So với công tác GDTC trước tháng 2/2009, công tác GDTC của trường hiện nay có 3 điểm mới phù hợp với điều kiện của trường và đáp ứng nhu cầu của đa số SVHS:

+ Địa điểm mới: sinh viên học GDTC tại cơ sở 2 của trường, không học ở ngoài trường nữa.

+ Chương trình mới: thêm môn Cờ vua cho học phần GDTC1, bắt buộc; giúp phát triển trí lực.

+ Cách học mới: SV tự chọn môn học theo sở thích và khả năng ở học phần GDTC2 và 3.

Môn cờ vua mặc dù mới đưa vào chương trình GDTC nhưng đã có một số thành công; đáp ứng mục tiêu GDTC toàn diện cho SVHS của ngành giáo dục; phù hợp với định hướng phát triển phong trào thể thao quần chúng và đỉnh cao của Tp. Hồ Chí Minh; phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất hiện tại của nhà trường.

Trường Đại học Văn Lang là đơn vị tiên phong đưa môn cờ vua vào chương trình GDTC đại học, khởi xướng "Giải Cờ vua SVHS Tp. Hồ Chí Minh", có CLB Cờ vua tương đương cấp quận, huyện của Tp. Hồ Chí Minh.

Công tác GDTC của trường đã có hướng

đi đúng đắn, tạo ra hiệu ứng tích cực cho một số trường bạn trong Tp. Hồ Chí Minh.

Kiến nghị:

+ Mở rộng diện tích sân tập: tráng lại toàn bộ mặt sân, tận dụng sân thượng có mái che làm sân tập thể thao.

+ Tu sửa một số trang thiết bị thể thao đã cũ, trang bị thêm một số dụng cụ tập luyện thể thao (đồng hồ thi đấu cờ vua, bóng chuyên, bóng rổ...).

+ Duy trì, thường xuyên tổ chức giải cờ vua² cấp trường với nhiều hình thức như: cờ chớp, cờ nhanh, cờ tướng, cờ đặt.

+ Tiếp tục đăng cai tổ chức giải Cờ vua cấp thành, theo định kỳ tổ chức các giải Cờ vua mở rộng giao lưu với SVHS trường bạn, kể cả học sinh phổ thông.

ThS. Trần Phương Tùng
Giảng viên ban Khoa học cơ bản

* Khi bài này được in, "Giải Cờ vua SVHS Tp. Hồ Chí Minh" lần 2 diễn ra ở trường ĐH Văn Lang (14 và 15/4/2012), có 24 trường ĐH, CĐ tham gia. Đại kiện tướng Lê Quang Liêm đấu giao hữu đồng thời với 20 kỳ thủ tuyển chọn từ các trường.

Phụ lục - KẾT QUẢ KHẢO SÁT NHU CẦU THỰC TẾ CỦA SINH VIÊN VỀ VIỆC HỌC GIÁO DỤC THỂ CHẤT

(Sinh viên khóa 15, học kỳ I năm học 2011 - 2012, n = 484)

TT	Nội dung	Rất không đồng ý (1)		Không đồng ý (2)		Đồng ý (3)		Hoàn toàn đồng ý (4)		(3)+(4)	Ghi chú
		Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %		
1	Nhìn chung, em yêu thích học môn GDTC và tập luyện TDTT.	8	1.65	47	9.71	307	63.43	122	25.21	88.64	
2	Học môn GDTC ở trường giúp em phát triển thể lực, tăng cường sức khỏe, tinh thần sáng khoái mình mạnh hơn trong việc học tập.	7	1.45	65	13.43	323	66.74	89	18.39	85.12	
3	Chương trình học môn GDTC ở trường phù hợp với nhu cầu thực tế của SV.	15	3.10	107	22.11	293	60.54	64	13.22	73.76	
4	Điều kiện (phòng học, sân bãi, dụng cụ) ở trường đáp ứng từng môn học cụ thể.	37	7.64	179	36.98	210	43.39	57	11.78	55.17	
5	Việc đưa môn học Cờ vua vào chương trình GDTC giúp sinh viên phát triển tư duy logic, rèn luyện bản lĩnh.	9	1.86	42	8.68	316	65.29	116	23.97	89.26	
6	Theo em, Nhà trường nên lựa chọn môn học bắt buộc nào trong 2 môn dưới đây phù hợp với tình hình sức khỏe, thể trạng và sự yêu thích của các em.										
	a. Cờ vua	26	5.37	59	12.19	257	53.10	100	20.66	73.76	
	b. Yoga	34	7.02	44	9.09	178	36.78	200	41.32	78.10	
Tổng số											

Nhóm thực hiện khảo sát: Trần Phương Tùng, Lê Văn Tiên